

Notat

Kommenteret høringsnotat om udkast til lov om aktiviteter i det ydre rum

Et udkast til forslag til lov om aktiviteter i det ydre rum (lovudkastet) har i perioden 2. december 2015 til 6. januar 2016 været i ekstern høring. Der er indkommet 28 høringssvar.

I dette notat gives et resumé af de væsentligste bemærkninger til lovforslaget og de ændringer, der er foretaget i lovforslaget på baggrund heraf.

Langt størstedelen af høringsparterne giver udtryk for, at det findes positivt, at regeringen har taget initiativ til at regulere aktiviteter i det ydre rum, sådan at Danmark kan leve op til sine internationale forpligtelser. En række af høringsparterne giver ligeledes udtryk for, at det overordnet set findes positivt, at der er tale om en rammelov, hvorefter nærmere regler kan fastsættes mere dynamisk, f.eks. ved bekendtgørelse. Ligeledes er der fra flere høringsparter mere detaljerede bemærkninger til en række af lovudkastets bestemmelser og bemærkninger.

Tre raketforeninger¹ har afgivet høringssvar til lovudkastet. Som udgangspunkt er de tre foreningers aktiviteter ikke omfattet af lovudkastet, da aktiviteterne foregår i højder under 100 km over jorden. I medfør af lovudkastets § 21, stk. 5, kan uddannelses- og forskningsministeren efter forhandling med forsvarsministeren og transport- og bygningsministeren sætte nærmere regler i kraft for sådanne aktiviteter i lavere højder. Ministeren har noteret sig bemærkningerne fra de tre raketforeninger og vil lade dem indgå i det videre arbejde. Raketforeningernes bemærkninger er alene medtaget i dette notat, i det omfang de har relevans for lovudkastet.

Notatet er inddelt i et afsnit med generelle bemærkninger og et afsnit med specifikke bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Generelle bemærkninger

Copenhagen Suborbitals (CS), Danmarks Tekniske Universitet (DTU), DI, GomSpace, GTS-nettet, Ingeniørforeningen i Danmark (IDA), Jesper Schou og Jørgen Christensen-Dalsgaard finder det positivt, at der med lovforslaget kommer regulering på området, og at Danmark herved kan leve op til sine internationale forpligtelser.

¹ Copenhagen Suborbitals, Danish Space Challenge og Dansk Amatør Raket Klub

13. januar 2016

Styrelsen for Forskning og
Innovation
Juridisk kontor

Bredgade 40
1260 København K
Tel. 3544 6200
Fax 3544 6201
Mail fi@fi.dk
Web www.ufm.dk

CVR-nr. 1991 8440

Sagsbehandler
Anders Rømer Kania
Tel. 72318448
Mail ark@fi.dk

Ref.-nr. 15/031037-10

DTU, GomSpace, IDA og Aarhus Universitet finder det endvidere positivt, at lovudkastet er udformet som en rammelov, så reguleringen løbende kan tilpasses udviklingen på området. *IDA* fremhæver også som et plus, at lovforslaget tager udgangspunkt i internationale aftaler og praksis på området. *Aarhus Universitet* fremhæver, at det er vigtigt, at der tages hensyn til en langsigtet strategisk udvikling af området med stabile rammebetingelser, herunder lovgivning, som både udgør et sikkert grundlag for rumaktiviteter, og som samtidig sikrer, at de forskellige aktører ved, hvilke regler de skal agere ud fra.

CS, DTU, DI og GomSpace finder det vanskeligt at vurdere rækkevidden og konsekvensen af det forelagte lovudkast, da det endnu ikke fremgår, på hvilken måde bestemmelserne nærmere vil blive udfyldt. *CS, DI og GomSpace* opfordrer til og forventer, at berørte parter inddrages i arbejdet med at udforme disse udfyldende bestemmelser og stiller sig til rådighed herfor.

Styrelsen for Forskning og
Innovation

GomSpace finder, at lovens bestemmelser vedrørende godkendelsesprocedurer og relaterede omkostninger samt de nærmere bestemmelser vedrørende forsikrings- og erstatningskrav er centrale ved vurderingen af, om loven vil skabe konkurrencedygtige betingelser for gennemførelse af kommercielle rummissioner fra Danmark.

Ministerens finder det positivt, at der overordnet er støtte til den påtænkte regulering af området.

Ministerens har med tilfredshed noteret sig, at en række af høringsparterne direkte støtter udformningen af lovforslaget som en rammelov. Det betyder, som flere høringsparter har givet udtryk for, at den endelige vurdering af rækkevidden og konsekvenserne ved reguleringen ikke kan foretages, før de udfyldende administrative forskrifter foreligger. Det er tanken, at der sideløbende med lovprocessen vil blive udarbejdet udkast til administrative forskrifter, forventeligt en bekendtgørelse, og at der i den forbindelse vil blive foretaget offentlig høring m.v.

Specifikke bemærkninger

Anvendelsesområde og definitioner

CS, DTU, Jesper Schou, Jørgensen Christensen-Dalsgaard, Københavns Universitet og Aarhus Universitet er af den opfattelse, at definitionerne af rumaktivitet, rumgenstand og operatør er for brede og uklare. Disse høringsparter finder bl.a., at definitionerne af rumaktivitet og rumgenstand potentielt kan føre til, at en underleverandør af mindre dele og komponenter til en satellit eller styringsprogrammel til internationale missioner i princippet kan blive omfattet af et godkendelseskrav. Videre finder disse høringsparter, at loven kan fortolkes sådan, at danske forskeres deltagelse i internationale opsendelser, f.eks. som følge af forskning og udnyttelse af data, der indgår i sådanne opsendelser, skal godkendes. En af disse høringsparter finder det ligeledes uklart, hvad der omfattes af anordning anvendt til opsendelse. Høringsparterne opfordrer på denne baggrund til, at det tydeliggøres, at kun væsentlige dele af rumgenstande er omfattet, og at det kun er de primære aktører med rumaktiviteter, der omfattes.

Jesper Schou finder, at det ydre rum kan defineres som den laveste bane en satellit befinder sig i med en levetid på mindst et omløb eller et døgn, og han finder på den baggrund, at en grænse for lovens anvendelse fra omkring 180 km er mere rimelig end 100 km. Efter *Jesper Schous* opfattelse bør suborbitale flyvninger enten ikke omfattes af loven eller kun, hvis de går til højder over 180 km, idet det grundlæggende er en meget anden type aktiviteter, og at det næppe giver mening at registrere genstande, der returnerer til jorden minutter efter opsendelsen.

Ministeren har noteret sig høringsparternes bemærkninger om lovudkastets definitioner af rumaktivitet, rumgenstand og operatør og den uklarhed om lovens anvendelsesområde, som de synes at have medført. Ministeren bemærker, at det ikke med loven er tænkt, at underleverandører af komponenter eller delsystemer til en satellit til internationale missioner m.v. skal være omfattet af loven, herunder lovens krav om godkendelse. Det er heller ikke tænkt, at loven skal omfatte danske forskeres deltagelse i internationale opsendelser ved udnyttelse af data eller levering af udstyr, der indgår i sådanne opsendelser. I forhold til anordninger til opsendelse tænkes primært på affyringsramper og lignende. I den foreslåede bestemmelse til lovens definition af rumaktivitet er det allerede præciseret, at alene væsentlige aktiviteter er omfattet.

Styrelsen for Forskning og
Innovation

Der er på ovennævnte baggrund foretaget en uddybning og præcisering af sidste led i definitionen af rumgenstand vedrørende anordninger til opsendelse samt af lov-bemærkningerne til de foreslåede definitioner af rumaktivitet, rumgenstand og operatør.

For så vidt angår bemærkningen om grænsen (højden) for lovens anvendelse bemærker ministeren, at grænsen på 100 km over jorden, som fremgår af lovbe-mærkningerne, er indsat efter anbefalinger fra en tværministeriel arbejdsgruppe. Hensigten med lovforslaget er at regulere aktiviteter i det ydre rum uanset karakteren af sådanne aktiviteter, bl.a. for at implementere Danmarks forpligtelser efter fire FN-aftaler.

Godkendelse

DTU bemærker, at lovudkastet udelukkende bygger på europæiske standarder og erfaringer. Efter *DTU's* opfattelse vil en ensidig anvendelse af europæiske standarder besværliggøre samarbejde med f.eks. USA og Japan, der anvender andre standarder. *DTU* anbefaler, at der ved godkendelse i stedet anvendes de for projektet relevante standarder.

IDA finder det positivt, at loven henviser til internationale standarder udstukket af ECSS.

DTU fremhæver videre, at det af lovens bemærkninger vedrørende teknisk bistand fremgår, at ESA vil blive brugt i forbindelse med godkendelsesordningen. *DTU* finder, at det bør præciseres, at GTS-institutter og danske universiteter også kan anvendes. *DTU* opfordrer Uddannelses- og Forskningsministeriet til sammen med *DTU Space* at afsøge, hvilke opgaver *DTU Space* kan løse i forbindelse med implementering og håndhævelse af loven.

CS, GomSpace og Aarhus Universitet efterspørger flere detaljer om, hvordan ansøgnings- og registreringsprocessen konkret skal udmøntes, herunder hvordan godkendelsesprocedurer planlægges tilrettelagt, hvor i processen godkendelse skal finde sted, og hvor lang sagsbehandlingstiden maksimalt må være. Det anbefales, at der arbejdes videre med dette parallelt med færdigbehandling af rammeloven, og at der fokuseres på at minimere brugernes omkostninger,

CS og GomSpace anfører, at det for aktører, der ikke har erfaring med ESA og ESA's standarder vil være en meget vanskelig proces at levere den nødvendige information uden hjælp, hvilket kan begrænse innovation og mangfoldighed i danske rumaktiviteter. Det forventes derfor, at den kompetente myndighed vil kunne yde bistand som led i godkendelsen.

Ministeren oplyser, at henvisningerne til ESCC-standarderne i lovudkastets bemærkninger er indsat som et eksempel på baggrund af anbefalinger fra ESA. Det er ikke hensigten, at der ved godkendelse alene vil blive lagt vægt på ECSS-standarderne. Det er således tænkt, at det er de for de konkrete rumaktiviteter relevante internationale standarder, der vil finde anvendelse ved de konkrete ansøgninger om godkendelse. Lovudkastets bemærkninger vedrørende relevante internationale standarder er på denne baggrund blevet præciseret.

Styrelsen for Forskning og
Innovation

Det bemærkes, at ESA er oplagt som leverandør af teknisk bistand i forbindelse med godkendelse, idet Danmark er medlem af ESA, og ESA har de tekniske nødvendige kompetencer til at vurdere særligt satellitmissioner. Det er dog ikke udelukket, at andre institutioner, herunder universiteter og GTS, tilsvarende kan yde bistand af denne karakter. Lovudkastets bemærkninger er præciseret på dette punkt.

Da lovforslaget er en rammelov, skal der udarbejdes administrative forskrifter, forventeligt en bekendtgørelse, der fastsætter de nærmere regler. Der henvises til ministerens bemærkninger ovenfor under generelle bemærkninger.

Det bemærkes, at ministeriet vil vejlede operatøren om de nærmere krav, herunder kravene til dokumentation for godkendelse m.v., ligesom ministeriet vil fungere som bindeled, i det omfang ESA eller andre institutioner bistår ministeriet med teknisk bistand.

Oplysningspligt, ændring og tilbagekaldelse

DTU finder, at det bør fremgå, at et påbud om at lade en rumaktivitet overgå til anden operatør ikke må påvirke den oprindelige operatør/ejers intellektuelle rettigheder.

Datatilsynet finder det ikke klart i hvilket omfang, der i medfør af loven vil ske behandling af personoplysninger omfattet af persondataloven. Datatilsynet forudsætter, at behandling af eventuelle personoplysninger sker under iagttagelse af persondatalovens regler.

Ministeren bemærker, at påbud om at lade rumaktiviteter overgå til anden operatør ikke forventes at have indflydelse på den oprindelige operatør/ejers intellektuelle rettigheder, der må forventes at være privatretligt reguleret.

Oplysninger omfattet af persondataloven vil naturligvis blive behandlet efter gældende regler herom.

Endelig bemærkes, at lovudkastets § 7 om "utilsigtede hændelser" er ændret til "ikke-planlagte hændelser", da oplysningspligten ikke kun bør gælde deciderede uheld, men også hændelser, der ikke var planlagt, eksempelvis at en satellit ikke holder sit planlagte kredsløb om jorden.

Ansvar og forsikring

CS og DI bemærker i forhold til lovudkastets regler om objektive ansvar og forsikring, at dansk rumindustri består af meget små virksomheder med begrænset økonomisk kapacitet. Krav om økonomisk evne til at bære et objektive ansvar eller krav om forsikring kan derfor potentielt være ødelæggende for udvikling af dansk rumindustri. CS anbefaler, at der for opsendelser over 100 km ikke pålægges operatøren en forsikringspræmie større end 10 pct. af operatørens årlige omsætning.

Styrelsen for Forskning og
Innovation

CS og DTU bemærker, at der ikke dem bekendt findes danske forsikringsprodukter, der dækker rumgenstande over 25 kg, og at forsikringer på det danske marked generelt er dyre. Et krav om forsikringsdækning vil derfor kunne betyde, at små danske virksomheder og foreninger med stor teknisk kapacitet, men beskedne økonomisk formåen, må ophøre med deres aktiviteter.

DTU bemærker endvidere, at der i Danmark allerede er implementeret en frivillig sikkerhedsprotokol, hvor det danske forsvar indgår i alle eksperimentelle opsendelser, og DTU vurderer, at denne er tilstrækkelig til at dække behovet.

GomSpace ønsker en mere generel formulering omkring bortfald af forsikringskrav for projekter af almen interesse (forsknings- og udviklingsprojekter), der bidrager til videnskab og innovation. At universiteter er selvforsikrede og dermed er undtaget forsikringspligten dækker efter GomSpace's opfattelse ikke fuldt ud, da det ikke er givet, at universiteter også er operatøren af rumgenstanden.

GomSpace efterspørger flere detaljer om, hvordan forsikrings- og erstatningskravet konkret skal udmøntes og anbefaler, at der arbejdes videre med dette parallelt med færdigbehandling af rammeloven. GomSpace anbefaler, at der findes en model, som er rimelig for staten, men også er attraktiv for operatørerne af nanosatellitter. GomSpace finder, at eksisterende løsninger i andre landes rumlovgivninger ikke er udarbejdet med nanosatellitter for øje, og at de derfor ikke er egnede som forbilleder for en dansk regulering på området.

Aalborg Universitet bemærker til lovforslagets § 10, at det er uklart, hvordan skader på andre rumgenstande håndteres, eksempelvis hvordan sammenstød med andre (og evt. udenlandske) rumgenstande, vil reguleres af dansk lov eller det pågældende lands lovgivning, eller om sagen behandles ved en international domstol.

Forsikring & Pension bemærker, at ønsket om at indføre forsikringspligt for aktiviteter i det ydre rum forekommer at være ganske svært forsikringsbart på det danske marked. I den forbindelse peger Forsikring & Pension på, at de forventeligt meget få aktører, der vil være omfattet af loven, kan gøre det vanskeligt at beregne risiko-

en for, at der indtræder en skade, hvilket kræver informationer om antal skader, skadernes omfang m.v. Ligeledes kan regresadgangen for skader i rummet være vanskelig at risikovurdere. For at en risiko skal være forsikringsbar kræver det normalt, at flere forsikringstagere kan dele den forsikringsmæssige risiko, hvilket kan være svært med få aktører.

Forsikring & Pension bemærker videre bl.a., at der ved lovudkastet lægges op til en individuel vurdering af, om – og i hvilket omfang – en operatør skal tegne en ansvarsforsikring, og at det ikke er hensigtsmæssigt, at det af lovudkastet fremgår, at der eksempelvis kan blive lagt vægt på, hvorvidt operatøren har tilstrækkelig egenkapital til at dække potentielle erstatningskrav, idet forsikringsselskaberne i så fald vil risikere, at de kun skal tegne forsikringer for de små operatører med en forholdsvis lille egenkapital, hvor der samtidig vil kunne være en større risiko for skader.

Styrelsen for Forskning og
Innovation

Aarhus Universitet finder, at den del af operatøransvaret, som gøres objektivt, er bekymrende, idet universitetet er dækket af statens selvforsikringsordninger og dermed ikke i den nuværende situation har adgang til at tegne en forsikring, der sikrer forsikringsdækning i sådanne situationer. Da det kan være vanskeligt at overskue omfanget af et eventuelt erstatningskrav opfordres der til, at der gives mulighed for, at også universiteterne kan tegne forsikring.

Ministeren har noteret sig de indkomne bemærkninger, men finder ikke anledning til at ændre i lovudkastet. Som det fremgår af lovudkastet vil der være mulighed for at fastsætte et krav om forsikring som led i godkendelsesprocessen. Om et sådant krav vil blive fastsat, vil ske efter en konkret vurdering af den enkelte operatør og den ansøgte rumaktivitet. De forhold, der vil blive lagt vægt på er eksempelvis om:

- Operatøren har tilstrækkelig egenkapital til at dække potentielle erstatningskrav.
- Rumaktiviteten ikke er en kommerciel rumaktivitet og sker i det offentliges interesse.
- Rumaktiviteten vurderes at udgøre en begrænset risiko, f.eks. hvis der er tale om små genstande med lav densitet/massefylde.

Herved sikres en dynamisk håndtering af forsikringskrav således, at operatøren ikke belastes med unødvendige krav.

Ministeren har noteret sig bemærkningerne om, at det kan være vanskeligt at tilbyde forsikringer isoleret til det danske marked, som forventeligt består af ganske få aktører. Det præciseres derfor i bemærkningerne, at der ikke stilles krav om, at eventuel forsikring skal tegnes hos et dansk forsikringsselskab.

På baggrund af det fremsatte ønske om at kunne tegne forsikring, selv om operatøren er omfattet af statens selvforsikringsordning, er det i lovbemærkningerne præciseret, at sådanne operatører selv må vurdere, om de i stedet ønsker at tegne forsikring i det omfang, det er muligt efter gældende regler.

Til *Aalborg Universitets* spørgsmål om den detaljerede behandling af krav som følge af skader forvoldt af rumgenstande bemærkes, at der endnu ikke foreligger nogen praksis herom på verdensplan. Det anses ikke på det foreliggende grundlag

for hensigtsmæssigt at regulere behandlingen af sådanne skader nærmere, bl.a. fordi behandlingen vil være afhængig af de konkrete omstændigheder.

Overførsel af rumgenstande

DTU finder, at det vil være en alvorlig hindring for samarbejder om rumaktiviteter, hvis implementering af delelementer skal godkendes, og der evt. skal indgås mellemstatslige aftaler.

GomSpace anser det for sandsynligt, at virksomheden kan komme i en situation, hvor de ønsker at flytte ejerskabet af en eller flere satellitter til et udenlandsk registreret datterselskab eller en udenlandsk tredjepart og har en forventning om samarbejde heromkring, når behovet opstår.

Ministeren bemærker, at definitionerne af rumaktivitet og rumgenstand er præciseret i lovbemærkningerne, jf. ministerens bemærkninger til definitionerne ovenfor. Det betyder, at der ved overførsel af delelementer o.lign., som ikke er omfattet af definitionerne, heller ikke gælder et krav om godkendelse.

Styrelsen for Forskning og
Innovation

Det er noteret, at det i fremtiden kan forventes, at ministeriet skal tage stilling til en anmodning om overførsel af en rumgenstand til en udenlandsk ejer. Ministeriet vil naturligvis være indstillet på en nærmere dialog og samarbejde i forbindelse hermed, jf. bemærkningerne til lovudkastets § 14, stk. 2.

Tilsyn

CS anbefaler, at loven pålægger tilsynsmyndighederne tavshedspligt med hensyn til de informationer, som tilsynet får kendskab til. Endvidere bør tilsynet være undtaget aktindsigt efter offentligheds- og forvaltningsloven, ligesom ansøgers data bør omgås fortroligt og opbevares på sikker måde. Det anbefales videre, at loven sikrer mod spredning af ansøgers informationer og data til lande og grupper, som Danmark ikke ønsker at bidrage med informationer til, og at evt. konsulenter bør være sikkerhedsgodkendte.

DI finder, at lovforslagets bestemmelse, hvorefter myndigheder til enhver tid har adgang til operatørens anlæg, virksomhed eller øvrige lokaliteter for at føre tilsyn, kan være en udfordring i forhold til virksomheder, der udfører militære, klassificerede opgaver.

GomSpace finder det som følge af statens forpligtelser rimeligt, at der kan opnås adgang til nødvendig information. *GomSpace* finder dog ikke, at lovudkastets § 16 i tilstrækkelig grad respekterer virksomhedernes behov for at kunne håndtere klassificeret information og/eller kommercielt sensitivt materiale. *GomSpace* finder, at et alternativ til bestemmelsen kunne være, at operatøren i forbindelse med registrering af satellitten er forpligtet til at indlevere et dokument med tilstrækkelige oplysninger (frekvens, modulationsform, kommandosekvenser) til, at myndighederne om nødvendigt kan få en kommerciel satellitoperatør til at deaktivere satellitten.

Jesper Schou finder, at der ved tilsynsopgaven bør tages hensyn til, at oplysninger angående opsendelser kan være klassificerede og være underlagt tavshedsbelagte aftaler, og at de folk, der foretager ransagninger, bør have passende sikkerhedsgod-

kendelse. Det fremhæves, at adgang til data for uspecificerede personer uden retskendelse kan føre til problemer med aftaler om deling af satellitdata med fremmede stater, specielt USA, hvor sådanne aftaler er underlagt en række bestemmelser og krav om godkendelse af det amerikanske udenrigs- eller handelsministerierum.

Ministeren har noteret sig høringsparternes bemærkninger. Ministeren bemærker, at ansatte i Uddannelses- og Forskningsministeriet, der som led i deres myndighedsarbejde får adgang til fortrolige oplysninger, vil være underlagt gældende regler om tavshedspligt, som de fremgår af forvaltningsloven og straffeloven. I det omfang ESA eller andre institutioner bistår med teknisk bistand, vil de og deres medarbejdere tilsvarende ved aftale kunne pålægges tavshedspligt. På det foreliggende grundlag finder ministeren derfor ikke behov for at tilføje særlige bestemmelser om tavshedspligt eller sikkerhedsgodkendelse i den foreslåede lov.

Vedrørende forslaget om et alternativ til tilsynsbestemmelsen bemærkes, at formålet med tilsynsbestemmelsen ikke alene er at kunne deaktivere en rumgenstand. Formålet med tilsynsbestemmelsen er at sætte ministeriet i stand til at påse, at aktørerne kontinuerligt overholder alle gældende betingelser.

Styrelsen for Forskning og
Innovation

Omkostninger

CS og *DI* bemærker, at lovforslaget bemyndiger uddannelses- og forskningsministeren til at fastsætte nærmere regler om afholdelse af udgifter til behandling af ansøgninger, tilsyn m.v., herunder omkostninger til teknisk bistand hos eksempelvis ESA. *DI* finder, at der bør udvises stor varsomhed ved udformningen af disse bestemmelser, og at det bør være muligt på forhånd at oplyse ansøgeren om de forventede udgifter til behandling af ansøgning.

CS og *GomSpace* bemærker, at de forventede omkostninger for ESA's arbejde med ansøgningerne er ukendte. Efter *GomSpace*'s vurdering vil omkostningerne på ansøgers side for udarbejdelse af de nødvendige dokumenter til ESA standard være ca. 100.000 kr. pr. ansøgning. *CS* anbefaler, at staten overvejer selv at dække godkendelsesomkostningerne.

Jesper Schou opfordrer til, at der ikke vil være krav om tekniske vurderinger fra ESA til mindre projekter såsom cubesats. Evt. omkostninger hertil vil kunne føre til ophør af sådanne projekter.

Ministeren har noteret sig høringsparternes bemærkninger, herunder vurderingen af, hvilke omkostninger det efter *GomSpace*'s vurdering vil have for ansøgeren at udarbejde de nødvendige dokumenter til ESA. Ministeren kan oplyse, at omkostninger som følge af de nye krav er et punkt, som ministeriet er meget opmærksom på. Ministeriet vil således også bestræbe sig på at holde omkostningerne for ansøgerne på så lavt niveau som muligt, uden at det går ud over sikkerheden ved den enkelte rumaktivitet.

Lovudkastet er udformet som en rammelov, hvorfor lovudkastet ikke indeholder detaljerede regler om afholdelse af omkostninger. Den kommende bekendtgørelse vil fastsætte de nærmere regler herom.

Klageadgang

DI og Jesper Schou finder det ikke hensigtsmæssigt, at uddannelses- og forskningsministeren kan afskære klageadgangen for visse faglige afgørelser.

Ministeren bemærker, at området i vidt omfang kræver særlig faglig indsigt, som uddannelses- og forskningsministeren ikke kan antages at være i besiddelse af. På den baggrund finder ministeren, at det er hensigtsmæssigt med en adgang til at afskære klageadgang ved afgørelser på områder, som er delegeret fra ministeren. Der er på nuværende tidspunkt ikke taget stilling til den konkrete udmøntning af bestemmelsen.

Straffebestemmelser

Danske Universiteter bemærker på vegne af *Aalborg Universitet*, at strafmulighederne ved brud på loven er uklare. Endvidere spørges ind til strafmulighederne, og som eksempel nævner Aalborg Universitet bøde eller hæfte.

Styrelsen for Forskning og
Innovation

Ministeren oplyser, at strafmulighederne fremgår af § 20 i lovudkastet med tilhørende bemærkninger. Det fremgår her, at overtrædelse af nærmere angivne bestemmelser straffes med bøde eller fængsel i indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Straffen kan stige til fængsel i 2 år, hvor der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter, eller hvis der foreligger særligt skærpende omstændigheder. Det er endvidere muligt at pålægge juridiske personer strafansvar. Det bemærkes, at hæfte blev afskaffet i dansk ret den 1. juli 2001, hvorfor lovudkastet heller ikke indeholder denne sanktionsform.

Ikrafttræden- og overgangsbestemmelser

GomSpace anmoder om, at datoen i lovudkastets § 21, stk. 3, om udskudt ikrafttræden af lovens kapitel 6, ændres fra 1. juli 2017 til 31. december 2017 af hensyn til igangværende projekter, hvor udgifter relateret til f.eks. honorering af forsikringskrav ikke har været indregnet ved opstarten. *Jesper Schou* finder ligeledes, at et år er en meget kort tidsfrist, da alle kontrakter typisk vil være underskrevet flere år før opsendelsen, og der derfor ikke er afsat penge til at dække udgifter til forsikring m.v.

IDA finder det positivt, at der i § 21, stk. 5, tages højde for nødvendigheden af også at kunne håndtere aktiviteter i højder under det ydre rum forud for evt. særskilt regulering på dette område.

Jesper Schou finder, at § 21, stk. 5, bør slettes. Han anfører bl.a., at aktiviteter i luftrummet under det ydre rum ikke falder ind under uddannelses- og forskningsministerens ressortområde, og at formålet med loven er at regulere aktiviteter, der falder ind under de internationale aftaler på rumområdet, men ikke på andre områder, der til dels er reguleret af andre konventioner om civil luftfart. Regulering bør derfor ske ved separat lov.

Dansk Amatør Raket Klub (DARK) anbefaler tilsvarende, at lovudkastets § 21, stk. 5, udgår. Ifølge DARK bygger lovforslaget på en antagelse om fravær af regulering på området for mere jordnære aktiviteter, men at denne antagelse ikke er korrekt.

DARK finder, at der har været en omfattende godkendelsesproces, inden der blev givet tilladelse til, at DARK kunne anvende lukkede militære skydeområder til test af raketmotorer og flyvning af raketter. CS er imod, at der i medfør af lovudkastets § 21, stk. 5, fastsættes forsikringskrav for aktiviteter under 100 km.

Ministeren har noteret sig høringsparternes bemærkninger om yderligere udskydelse af ikrafttræden af lovens kapitel 6. Efter lovudkastet er ikrafttræden af kapitel 6 udskudt med 12 måneder fra lovens i øvrigt forventede ikrafttræden. Det er ikke givet, at der vil blive stille krav om forsikring m.v. for alle allerede planlagte aktiviteter. Dertil kommer, at et af lovens formål netop er at regulere, hvem der har risikoen for rumaktiviteter. En yderligere udskydelse forekommer derfor ikke rimelig.

I forhold til lovudkastets § 21, stk. 5, oplyser ministeren, at denne bestemmelse er indsat efter anbefaling fra den tværministerielle arbejdsgruppe. Som udgangspunkt gælder loven alene for aktiviteter over 100 km. Forud for en beslutning om evt. at sætte lovens bestemmelser i kraft for aktiviteter i højder under 100 km vil der ske en nærmere afdækning af, hvilke aktiviteter der evt. skal reguleres nærmere. Ministeren finder på den baggrund, at bestemmelsen skal opretholdes.

Styrelsen for Forskning og
Innovation

Territorial gyldighed

Færøernes landsstyre indstiller, at formuleringen i § 22 affattes således: "Loven kan, såfremt indstilling herom er vedtaget af lagtinget og stadfæstet af lagmanden, ved kongelig anordning sættes helt eller delvist i kraft for Færøerne".

Ministeren oplyser, at man, efter loven er vedtaget i Danmark, vil tage kontakt til de færøske og grønlandske myndigheder med henblik på at få sat en proces i gang med Færøerne og Grønland, som indebærer forelæggelse af udkast til kongelige anordninger for Lagtinget på Færøerne og Inatsisartut i Grønland. Ministeren agter på denne baggrund ikke at ændre den nuværende ordlyd af bestemmelsen som udformet på baggrund af Justitsministeriets anvisninger.

Økonomi og organisering

DTU finder det meget uheldigt, at der overføres midler fra puljen til forskningsinfrastruktur til de fremtidige opgaver. Henset til de allerede gennemførte besparelser på forskningsområdet og til, at dele af de beskrevne opgaver er igangværende, finder DTU ikke, at finansieringen bør ske via forskningsmidler.

DARK finder det positivt, at der afsættes midler til rumorienteret sekretariatsfunktion, desværre uden teknisk tyngde. DARK foreslår, at der oprettes to interessegrupper for henholdsvis professionelle og foreningsbaserede aktører, så der kommer et formaliseret forum for videndeling.

Ministeren har noteret sig bemærkningerne fra høringsparterne, men finder ikke, at der er tale om lovstof.